

ФОП ЛУНЯЧЕК ВАДИМ ЕДУАРДОВИЧ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проєкту

«Professional Development»

Вадим ЛУНЯЧЕК

30.04.2026

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів
загальної середньої освіти**

«СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС»

Харків – 2026

Розробники: Піддубний М.А, магістр філології, Мельник Н.А., кандидат педагогічних наук.

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток загальних і професійних компетентностей педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо змін до сучасного українського правопису.

Розроблено з урахуванням типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від 12.10.2022 № 904); Типова програма підвищення кваліфікації керівників закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від 12.10.2022 №905); Типова програма підвищення кваліфікації керівників, заступників керівників закладів загальної середньої освіти, які реалізують Державний стандарт профільної середньої освіти

«Профільна школа: управління та професійний розвиток» (наказ МОН України від 04.11.2025 №1464), а також відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Практичний психолог закладу освіти», «Керівник закладу загальної середньої освіти».

Термін дії програми: з 01.05.2026 до 01.05.2031 року.

Рецензенти:

1. **Ткачова Наталія**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інноваційної педагогіки, освітніх трансформацій і лідерства ННІ «Академія вчительства» ХНУ імені В. Н. Каразіна.

2. **Проскурняк Олена**, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Сучасний етап розвитку загальної середньої освіти в Україні характеризується необхідністю забезпечення високого рівня мовної культури учасників освітнього процесу, що особливо актуалізується в умовах суспільних трансформацій та посилення ролі державної мови як чинника національної ідентичності. У цьому контексті важливого значення набуває впровадження норм сучасного українського правопису в освітню практику, що вимагає від педагогічних працівників не лише ґрунтовних мовознавчих знань, а й уміння ефективно їх застосовувати у професійній діяльності. Відповідно до вимог Міністерство освіти і науки України та положень професійних стандартів діяльність педагога спрямована на формування ключових компетентностей здобувачів освіти, їхнього світогляду та мовно-комунікативної культури. Стандарти визначають необхідність володіння педагогічними працівниками професійними компетентностями, зокрема мовно-комунікативною, культурною, оцінювально-аналітичною, а також здатністю застосовувати сучасні освітні технології та забезпечувати якість освітнього процесу.

У сучасних умовах освітня практика засвідчує потребу педагогічних працівників у системному оновленні знань щодо норм сучасного українського правопису, їхнього функціонування в різних сферах мовлення, а також у вдосконаленні навичок нормативного письма, редагування текстів, формування мовної компетентності учнів. Особливої актуальності набуває здатність педагогічних працівників інтегрувати правописні норми в освітній процес, використовувати їх як інструмент розвитку критичного мислення, мовленнєвої культури та академічної доброчесності здобувачів освіти. Професійні стандарти акцентують увагу на важливості безперервного професійного розвитку, здатності до самоосвіти, рефлексії та вдосконалення власної педагогічної майстерності. У цьому контексті оволодіння сучасним українським правописом виступає складовою професійної компетентності педагогічного працівника, насамперед вчителя, що забезпечує якість освітньої діяльності, ефективність педагогічної комунікації та відповідність вимогам державної мовної політики.

З огляду на зазначене виникає об'єктивна потреба у розробленні та впровадженні програм підвищення кваліфікації, спрямованих на актуалізацію та систематизацію знань педагогів про сучасний український правопис, розвиток практичних умінь його застосування в освітньому процесі, а також удосконалення мовно-комунікативної компетентності.

Запропонована програма підвищення кваліфікації «Сучасний український правопис» є актуальною, оскільки відповідає вимогам професійних стандартів та сучасним освітнім викликам. Її реалізація

сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності педагогічних працівників, удосконаленню культури мовлення, забезпеченню нормативності освітнього процесу, розвитку мовної особистості здобувачів освіти та підвищенню якості загальної середньої освіти.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти (керівники та заступники керівників, вчителі, асистенти вчителів, практичні психологи, соціальні педагоги).

Обсяг (тривалість): 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Особливості реалізації програми: Реалізація програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Сучасний український правопис» здійснюється з урахуванням компетентнісного підходу до професійного розвитку вчителя, вимог до мовно-комунікативної підготовки педагога та положень професійних стандартів. Програма орієнтована на формування та вдосконалення мовно-комунікативної, предметно-методичної та оцінювально-аналітичної компетентностей учителя, необхідних для забезпечення якості освітнього процесу та дотримання норм сучасної української літературної мови.

Навчання передбачає поєднання теоретичної, практичної та рефлексивної складових, спрямованих на систематизацію знань про норми сучасного українського правопису, їх функціонування в різних видах мовленнєвої діяльності, а також формування вмінь застосовувати правописні правила у професійній педагогічній практиці. Особлива увага приділяється оновленим правописним нормам, складним випадкам написання, варіантності мовних форм, а також питанням культури писемного мовлення та академічної доброчесності.

Освітній процес організовується з використанням активних та інтерактивних методів навчання, що сприяють розвитку практичних умінь нормативного письма, редагування текстів, аналізу мовних явищ, критичного осмислення правописних норм і їх доцільного застосування. Застосовуються кейс-методи, мовні тренінги, практичні вправи, аналіз типових помилок, моделювання педагогічних ситуацій, що забезпечує інтеграцію знань і практики та підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу.

Особливістю програми є її практична спрямованість, що передбачає формування навичок використання сучасного українського правопису в освітньому процесі, зокрема під час підготовки навчальних матеріалів, оцінювання письмових робіт учнів, ведення педагогічної документації, організації комунікації з учасниками освітнього процесу. У межах програми слухачі опановують методики формування правописної компетентності

здобувачів освіти, розвитку їхньої мовної культури, а також способи інтеграції правописних знань у різні навчальні предмети. Практична частина програми передбачає виконання вправ, спрямованих на вдосконалення орфографічної та пунктуаційної грамотності, розвиток навичок самоперевірки та взаємоперевірки, редагування текстів різних стилів і жанрів.

Реалізація програми також передбачає рефлексивну діяльність слухачів, спрямовану на усвідомлення власного рівня мовної компетентності, аналіз професійних потреб та визначення шляхів подальшого вдосконалення. Такий підхід забезпечує безперервний професійний розвиток педагогічних працівників, насамперед вчителя, підвищення якості його мовно-комунікативної діяльності та відповідність сучасним вимогам освітньої практики.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна або змішана – за вибором замовника. Навчання здійснюється у синхронному форматі, що передбачає проведення онлайн-зустрічей та семінарів у режимі реального часу, а також в асинхронному форматі – через самостійне опрацювання навчальних матеріалів, виконання практичних завдань і проходження підсумкового контролю в зручний для слухачів час.

Мета підвищення кваліфікації: формування професійної готовності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти (керівники та заступники керівників, вчителі, асистенти вчителів, практичні психологи, соціальні педагоги) до нормативного, свідомого й педагогічно доцільного використання сучасного українського правопису в управлінському та освітньому процесах шляхом розвитку мовно-комунікативної, предметно-методичної та оцінювально-аналітичної компетентностей; систематизації знань про чинні норми правопису та їх варіативність; удосконалення навичок грамотного усного мовлення, редагування й аналізу текстів; опанування методик формування правописної компетентності здобувачів освіти, розвитку їхньої мовної культури та академічної доброчесності; інтеграції правописних знань у викладання навчальних предметів; використання сучасних (зокрема цифрових) ресурсів для забезпечення якості мовної освіти; розвитку здатності до рефлексії, самоконтролю та безперервного професійного вдосконалення.

Завдання підвищення кваліфікації:

- формування у педагогічних працівників системного розуміння сутності, принципів і значення сучасного українського правопису як складника професійної діяльності;

- поглиблення знань щодо чинних норм сучасного українського правопису, їх варіантності, динаміки розвитку та функціонування в різних стилях і сферах мовлення;

- розвиток компетентностей щодо забезпечення нормативності писемного мовлення, дотримання орфографічних і пунктуаційних норм у професійній діяльності, а також формування мовної культури здобувачів освіти;

- формування готовності педагогічних працівників до інтеграції правописних знань у викладання навчальних предметів, організації мовно-комунікативної діяльності учнів та розвитку їхніх ключових компетентностей;

- удосконалення вмій розпізнавати, аналізувати й виправляти типові правописні помилки, здійснювати редагування текстів різних стилів і жанрів;

- опанування сучасних методик і прийомів формування правописної компетентності здобувачів освіти, розвитку навичок грамотного письма, самоконтролю та взаємоконтролю;

- формування практичних умінь використовувати цифрові ресурси, електронні словники, довідники та освітні платформи для перевірки й удосконалення правописної грамотності;

- розвиток здатності до рефлексії власної мовно-комунікативної діяльності, підвищення рівня професійної мовної культури, а також

- формування відповідального ставлення до дотримання норм сучасної української літературної мови в освітньому процесі.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: у результаті опанування програми передбачається вдосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників, визначених професійними стандартами, насамперед мовно-комунікативної, предметно-методичної, інформаційно-цифрової, здатності до навчання впродовж життя.

Очікувані результати підвищення кваліфікації: педагогічні працівники набудуть цілісного розуміння сутності, принципів і значення сучасного українського правопису як важливого складника професійної діяльності, мовно-комунікативної компетентності вчителя та чинника забезпечення якості освітнього процесу. Слухачі усвідомлять історичну динаміку становлення правописних норм (від кириличної традиції до сучасної редакції правопису), логіку їх розвитку та роль мовної норми у формуванні культури мовлення здобувачів освіти.

Слухачі зможуть орієнтуватися в ключових положеннях «Українського правопису» (редакція 2019 року), зокрема щодо інновацій та варіантних норм, розуміти їх функціональну доцільність і коректно застосовувати у професійній діяльності. Вони оволодіють знаннями про основи орфографічної грамотності, лексико-граматичні парадигми, принципи

написання слів різних частин мови, складні випадки правопису, що сприятиме підвищенню рівня нормативності їхнього писемного мовлення.

Учасники програми, насамперед вчителі, розвинуть уміння розпізнавати, аналізувати та виправляти типові орфографічні й пунктуаційні помилки, здійснювати редагування текстів різних стилів і жанрів, а також формувати відповідні навички у здобувачів освіти. Вони опанують ефективні методики та прийоми навчання правопису, зокрема інтерактивні підходи до формування орфографічної грамотності, розвитку мовної уважності, самоконтролю та відповідального ставлення до мовлення.

Крім того, слухачі навчатися інтегрувати правописні знання у викладання різних навчальних предметів, інтегрованих курсів, сприяючи розвитку ключових компетентностей, наскрізних умінь, метапредметних навичок і мовної культури здобувачів освіти.

У підсумку підвищиться рівень професійної готовності педагогічних працівників до забезпечення нормативності мовлення в освітньому та управлінському процесах, розвитку правописної компетентності.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання учасників програми здійснюється з метою визначення рівня засвоєння теоретичних знань сучасного українського правопису, сформованості практичних умінь та готовності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти застосовувати їх у професійній діяльності.

Оцінювання здійснюється на основі поєднання поточного, підсумкового контролю та оцінювання результатів самостійної роботи. Поточний контроль передбачає участь у навчальних заняттях, виконання практичних завдань (орфографічні вправи, тестування, редагування текстів, аналіз мовних ситуацій) та здійснення підсумкового тестового контролю.

Оцінювання самостійної роботи включає опрацювання сучасних діючих законодавчих нормативно-правових документів, ознайомлення з онлайн-словниками та електронними ресурсами з правопису (аналіз та редагування мовних ситуацій).

Підсумкове оцінювання передбачає виконання підсумкового тесту,

Критеріями оцінювання є повнота виконання завдань, рівень засвоєння теоретичного матеріалу змін до сучасного українського правопису, а також готовність застосовувати набуті знання й уміння у професійній діяльності.

Підсумкова оцінка визначається за шкалою «зараховано / не зараховано» за умови виконання всіх обов'язкових вимог програми.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Вартість: 600 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників щодо нормативного використання сучасного українського правопису в освітньому та управлінському процесах, зокрема в частині розуміння історичних етапів становлення правописних норм (від кириличної традиції до сучасності), усвідомлення логіки їх розвитку та функціонування. Особлива увага приділяється формуванню здатності педагогічних працівників застосовувати положення «Українського правопису» (2019), орієнтуватися в ключових інноваціях і варіантних нормах, забезпечувати високий рівень орфографічної та пунктуаційної грамотності у професійній діяльності.

Зміст програми спрямований на розвиток умінь педагогічних працівників формувати мовну культуру здобувачів освіти, інтегрувати правописні знання у викладання навчальних предметів, інтегрованих курсів здійснювати аналіз і редагування текстів, а також використовувати лексико-граматичні парадигми сучасного правопису як інструмент удосконалення мовлення. Програма передбачає поєднання теоретичної підготовки вивчення норм сучасного українського правопису із практичним опануванням навичок грамотного письма.

Навчання реалізується через інтерактивні лекції в онлайн-форматі та самостійну роботу, що забезпечує поєднання теоретичного осмислення правописних норм і практичного їх застосування. Особливістю практичних занять є спрямованість на формування та вдосконалення умінь педагогічних працівників щодо розпізнавання, аналізу та виправлення типових орфографічних і пунктуаційних помилок, редагування текстів різних стилів і жанрів. У процесі виконання практичних завдань слухачі виконують орфографічні вправи, працюють із мовними кейсами, удосконалюють навички самоконтролю та взаємоконтролю.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, сучасних нормативно-правових документів у сфері мовної освіти, ознайомлення з онлайн-словниками, електронними правописними ресурсами, виконання практичних вправ аналіз і редагування мовних ситуацій, а також рефлексію власної мовно-комунікативної діяльності з метою підвищення рівня професійної мовної культури.

Підсумкові заходи передбачають виконання підсумкового тестування з метою перевірки рівня засвоєння змісту програми та сформованості практичних компетентностей щодо застосування норм сучасного українського правопису в освітньому процесі. Результати підсумкового контролю використовуються для оцінювання готовності педагогічних працівників до забезпечення нормативності мовлення,

формування правописної компетентності здобувачів освіти та реалізації вимог професійних стандартів. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100. Прохідний бал – не менше 70. Учасники, які успішно пройшли навчання, виконали практичні завдання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Зміст програми складається з 3 модулів та 6 взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту програми, складає 30 годин: 6 годин – лекційні заняття, 14 годин – практичні заняття, 8 годин – самостійна робота, 2 години – контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Форма навчання				Усього
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	
МОДУЛЬ 1. Український правопис від давнини до сьогодення.					
Тема 1. Становлення правописних норм: від кирилиці до сучасності.	1	2	1	-	5
Тема 2. Правопис 2019: ключові інновації та варіантні норми.	1	2	1	-	4
Разом за модулем	2	4	2	-	9
МОДУЛЬ 2. Орфографічні норми: мистецтво писати правильно.					
Тема 1. Основи орфографічної грамотності.	1	2	1	-	4
Тема 2. Орфографія без проблем: як писати грамотно і впевнено.	1	2	2	-	5
Разом за модулем	2	4	3	-	9
МОДУЛЬ 3. Лексико-граматичні парадигми в «Українському правописі» 2019.					
Тема 1. Лексичні тонкощі правопису 2019.	1	3	1	-	4
Тема 2. Правописні норми на морфологічному та синтаксичному рівнях.	1	4	1	-	6
Разом за модулем	2	7	2	-	10
Підсумкові заходи				2	2
Усього	6	15	7	2	30

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Український правопис від давнини до сьогодення.

Тема 1. 1. Становлення правописних норм: від кирилиці до сучасності.

Витоки та ранні стандарти: Перехід від давньої кирилиці до перших граматик Лаврентія Зизанія (1596) та Мелетія Смотрицького (1619), які заклали фундамент церковнослов'янської писемності. Боротьба за народну мову (XIX ст.). Протистояння етимологічного та фонетичного принципів.

Вивчення ролі «Енеїди» Котляревського та правописних систем П. Куліша («кулішівка»), М. Драгоманова та Є. Желехівського у формуванні живої літературної норми.

Правописні реформи XX століття: Від першого академічного стандарту Івана Огієнка (1918) та «золотого віку» української мови з соборним правописом 1928 року («скрипниківкою») до періоду примусової русифікації 1933–1960-х років.

Сучасний етап дерадянізації: Відновлення питомих мовних норм у правописах 1990 та 2019 років, а також остаточне закріплення «Українського правопису» як офіційного державного стандарту у 2026 році.

Тема 1. 2. Правопис 2019: ключові інновації та варіантні норми.

Сучасні зміни у вживанні літер та звукопередачі: букв Й, Г та Ґ з акцентом на її поверненні в українські та давно запозичені слова (агрус, гудзик). Визначення топонімів України.

Правопис складних слів: слова, які пишуться разом (Слова з першими іншомовними частинами: авіа-, авто-, аудіо-, біо-, веб-, зоо-, кібер-, макро-, мікро-, нано-, полі-, супер-, топ- (якщо не з числівником) та ін.); слова які пишуться з префіксами анти-, віце-, екс-, контр-, лейб-, обер-, унтер-, штабс-; слова, які пишуться з дефісом тощо.

Правопис великої літери та власної назви: релігійні назви, свята та книги та окремі випадки; сайти та соцмережі; марки товарів.

Граматичні та морфологічні інновації та фемінітиви, відмінювання окремих імен; іменників III відміни на -ть після приголосного У родовому відмінку, назви міст у родовому відмінку; числові назви.

МОДУЛЬ 2. Орфографічні норми: мистецтво писати правильно.

Тема 2. 1. Основи орфографічної грамотності.

Суть понять: орфографія, орфограма та орфографічні норми, які визначають правильне написання слів відповідно до «Українського правопису».

Систематизація найважливіших орфографічних правил української мови: правила вживання апострофа; явище спрощення приголосних у словах; чергування у/в, і/й залежно від милозвучності; чергування приголосних при словотворенні; випадки подвоєння та подовження приголосних.

Правопис значущих частин слова: префіксів (з-/с-, пре-, при-, прі-); суфіксів у різних частинах мови;

Особливості словотворення та правопису похідних форм та складних слів. Правила написання слів разом, через дефіс та окремо. Розгляд різних типів складних іменників, прикметників і прислівників. Особливості написання слів із числівниковими компонентами, повторюваними основами та частками .

Тема 2.2. Орфографія без проблем: як писати грамотно і впевнено.

Вивчення складних випадків правопису, з якими найчастіше стикаються мовці. Детально розглянуто написання частки «не» з різними частинами мови — разом і окремо, залежно від значення слова, наявності протиставлення чи граматичної ролі в реченні.

Вживанню літер и/і в іншомовних словах, де подано чіткі правила залежно від позиції в слові, походження лексеми та фонетичних особливостей. Правила написання слів іншомовного походження.

Правил уживання великої та малої літери.

Систематизація написання: власних назв (імен, прізвищ, географічних об'єктів); назв установ, організацій, премій; історичних подій, свят, епох; посад, звань і форм ввічливого звертання).

МОДУЛЬ 3. Лексико-граматичні парадигми в «Українському правописі» 2019.

Тема 3. 1. Лексичні тонкощі правопису 2019.

Суть та норми мовленнєвого етикету, правильна вимови та точне слововживання. Ключові аспекти мовленнєвого етикету педагога: поважне ставлення, доброзичлива тональність, звертання до дітей, запізнення, компліменти та жарти, дотепність, відповіді учнів, телефонна розмова.

Використання мовленнєвого етикету у ситуаціях ввічливого та професійного спілкування педагога: використання нормативних форм привітання і прощання, прохання, вибачення, уникнення суржику, дотримання правил звертання (кличний відмінок, написання «Ви» з великої літери) та коректна мовна поведінка в типових ситуаціях (прохання, вибачення, знайомство).

Орфоепічні норми правил правильної літературної вимови, типові помилки (акання, неправильна вимова звуків, надмірне пом'якшення) та нормативне наголошування слів.

Лексичні норми точність і доречність слововживання: розмежування значень слів (паронімів), уникнення кальок і русизмів, боротьба з мовною надмірністю (тавтологія, плеоназм), а також доцільність використання емоційно забарвленої лексики й обмеження невиправданих запозичень.

Тема 3.2. Правописні норми на морфологічному та синтаксичному рівнях.

Правила граматичного оформлення слів: правильне відмінювання іменників, прикметників, числівників; узгодження слів у роді, числі та відмінку; нормативне вживання граматичних форм у різних мовленнєвих ситуаціях.

Визначення синтаксичних норм, які регулюють побудову словосполучень і речень. Вживання правильного порядку слів, логічної узгодженості частин речення, а також уникнення типових синтаксичних помилок.

Визначення пунктуаційних норм як важливого складника синтаксису: правила вживання розділових знаків (двокрапка, тире, лапки); особливості оформлення прямої мови та цитат; розмежування функцій дефіса (орфографічний знак) і тире (пунктуаційний знак).

Приклади оформлення текстів у різних стилях, зокрема офіційно-ділового мовлення (написання звертань, підписів, структурних елементів тексту).

3.1.ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

До модуля 1. Український правопис від давнини до сьогодення. Завдання 1. Ретроспективний аналіз та етимологія

Виберіть три слова з наведеного переліку: священний, приязнь, любов, сонце, весна. Користуючись етимологічним словником, з'ясуйте, як виглядали ці слова в давньоруській мові (використання літер «єр» (ъ) та «єри» (ь)). Поясніть, чому в сучасному правописі ми пишемо саме так (наприклад, чому в слові священний з'явилося подвоєння, або куди зникли редуковані голосні).

Завдання 2. Редакторський квест «Нове vs Старе»

Відредагуйте подані речення, спираючись на норми Правопису 2019 та рекомендації щодо лексичних тонкощів. Поясніть свої виправлення.

1. Проєкт закону був представлений на експертне обговорення в жовтні місяці.

2. Ми вибачаємося за те, що конференція в аудиторії триватиме пів-

години.

3. Ефір з відомим поетом викликав великий резонанс серед аудиторії.

4. Василь Петрович, нажміть на кнопку «налаштування», щоб змінити параметри.

До модуля 2. Орфографічні норми: мистецтво писати правильно.

Завдання 1. Орфографічний тренінг

Вставте пропущені букви та поясніть правило:

- без...сумнівний, ро...пис, пр...красний;
- сер...це, щас...ливий, кіст...лявий;
- з...єднання, об...єкт, пір...я.

-

Завдання 2. Велика чи мала літера Запишіть правильно:

- президент україни;
- день незалежності україни;
- вулиця шевченка;
- біблія.

До модуля 3. Лексико-граматичні парадигми в Українському правописі 2019.

Завдання 1. Усунення кальок і русизмів

Замініть нормативними відповідниками:

- приймати участь → ...;
- на протязі року → ...;
- по крайній мірі → ...;
- співпадати →

Завдання 2. Узгодження слів

Виправте помилки:

- більшість учнів прийшли;
- два кілометра дороги залишилось;
- кожен із студентів відповіли.

3.2. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Які основні етапи становлення українського правопису від кирилиці до сучасності?

2. У чому полягає значення кирилиці для розвитку української писемності?

3. Які принципи лежать в основі сучасного українського правопису?
4. Які ключові зміни було запроваджено в редакції правопису 2019 року?
5. У чому полягає сутність варіантних норм у сучасному правописі? Наведіть приклади.
6. Що таке орфограма та які основні типи орфограм ви знаєте?
7. Які правила регулюють уживання апострофа в українській мові?
8. У чому полягає явище спрощення приголосних і в яких випадках воно відбувається?
9. Які принципи чергування у/в, і/й в українській мові?
10. Які труднощі виникають під час написання складних слів і як їх подолати?
11. Які основні правила написання частки «не» з різними частинами мови?
12. У яких випадках слова пишуться з великої літери? Наведіть приклади з освітнього середовища.
13. Що таке лексична норма та які типові порушення трапляються в мовленні педагогів?
14. Як відрізнити пароніми та уникати помилок у їх уживанні? Наведіть приклади.
15. Які основні морфологічні та синтаксичні помилки трапляються в сучасному мовленні і як їх виправити?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.04.2026).

2. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19> (дата звернення: 03.05.2026).

3. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII : станом на 1 січ. 2026 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19> (дата звернення: 03.05.2026).

4. Про затвердження державного стандарту «Український правопис»: Рішення Національної комісії зі стандартів державної мови від 01.03.2026 № 47. *Національна комісія зі стандартів державної мови*. URL: <https://mova.gov.ua/laws/ukrainskyi-pravopys-2026> (дата звернення: 03.05.2026).

5. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січ. 2020 р. № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 07.04.2026).

6. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 груд. 2016 р. № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 09.04.2026).

Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-УІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 07.04.2026).

2. Основна література

1. Авраменко О. М. Українська мова. 100 пунктів правопису : посібник. Київ : Книголав, 2024. 192 с.

2. Ковбасенко Л. В. Новий український правопис: від теорії до практики : навч.-метод. посіб. Київ : Академія, 2023. 176 с.

3. Нове в українському правописі : словник-довідник / уклад. В. М. Терещенко. Харків : Основа, 2022. 112 с.

4. Український правопис : основні зміни в системі мовних норм / [уклад.: В. В. Громова, В. І. Новоселова]. Київ: Видавничий дім

«Освіта», 2020. 32 с.

5. Український правопис (2019) : текст [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019> (дата звернення: 03.05.2026).

6. Український правопис. Державний стандарт / Нац. комісія зі стандартів держ. мови. Київ : [б. в.], 2026. 288 с.

7. Шевчук С. В. Український правопис : довідник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Алерта, 2025. 148 с.

3. Додаткова література

1. Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2019. 204 с.

2. Український правопис / [підгот. : С. М. Кульчицький, А. А. Тараненко, В. В. Німчук та ін.] ; М-во освіти і науки України, Нац. акад. наук України. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с.

***Примітка.** Посилання на авторів програми є обов'язковим згідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права».*